

G Samlet beskrivelse af håndfonemer

Definition:

Ved et håndfonem forstår vi en bevægelse med hånden, der på en aktiv måde søger at udtrykke noget karakteristisk ved den artikulation, der skaber et bestemt fonem. To beslægtede talelyde har håndfonemer, der både fremhæver ligheder og understreger forskelle mellem det pågældende fonempar.

"mmm- mumm-mumseren".

Saml de strakte fingre og bevæg venstre håndflade i små rundgående cirkler rundt om navlen, når du siger "mmm".

(NB. De fleste håndfonemer udføres med én hånd. Mange foretrækker at benytte den svage, så skrivehånden er fri).

"boblen b"

Før venstre hånds strakte fingerspidser op mod læberne, så de næsten rører dem. I takt med de små luftknald: "b'-, b'-, b'-", lader du håndfladen bevæge sig i små hurtige fjederagtige ryk væk fra læberne og tilbage til udgangsstillingen igen.

"pusteren ppph"

Samme udgangsposition som kærestelyden b'-, men den stærke luftstrøm i "ppph-" pppuster på fingrene, så hele hånden blæser væk og retter armen ud i halv-strakt stilling.

"fuseren ffff-"

Med let bøjede fingre søger den bløde side af tommelfingerens yderste led at udføre en glidende bevægelse hen over de andre fingres yderste bløde led. Du skal fornemme, hvordan luften fffi- nej, ffffuser ud, medens tommeltotten glider blidt og hastigt frem og tilbage over lille-, ring-, lang- og pegefinger.

"vågne vv'-"

Prøv at danne en lille spænding ved at bøje og samle alle fingrene let, lad så tommelfingerens yderste bløde side gribe om langfingerens negl. Tommelen holder fast, mens langfingeren og de andre fingre

forsøger at strække sig ud. Lige i det øjeblik, stemmen ophører, slipper de fire fingre fri af tommeltottens greb.

"lange-lll-"

Bøj venstre underarm, stræk venstre hånd og fingre og lås stillingen, lige til du siger lll-lyden, da vender du håndfladen mod ansigtet og løfter fingrene opad, til de når mindst lige så højt som din løftede tungspeids.

Løftet opad i tungen modsvares af løftet opad i fingerspidserne, det fornemmes, som om du letter fra sædet. Du løftes lidt, så hoved, bryst og tunge bevæger sig opad.

"nuseren nn'-"

Læg yderste led af venstre pegefingrer mod næsebrusken, sig nn'-lyden og mærk, at det snurrer ganske let.

"drille-d'-"

Du løfter din strakte venstre hånds fingre lodret op og vender håndfladen, som ville du standse nogen. I takt med tungens dynamiske d'- d'- d'-lyde klapper du med rytmisk spændte/afspændte fingre og næsten stift håndled et ddejlgt, "s- ddort", ddunet ddyr. Tungeslag og fingerslag følges i spænding og afspænding.

"tuffe-ttth-"

Et håndkantslag. Din strakte underarm og håndflade skærer susende gennem luften, som ville du hugge en mursten over med lillefingersiden af din hånd: "ttth-".

"slangen sssh-"

Underarm og hånd snor sig i slange-lignende bevægelser væk fra kroppen. Lyden følger bevægelsen, der kan gøres større eller mindre alt efter den styrke, som sssh-lyden fremtræder med.

"jyden ijj-"

En lukket hånd, der vrider på "gashåndtaget", medens ijj-lyden stemmes ud i æteren.

"gogge g'-"

Hold tommeltotten opad på den let knyttede hånd. Bevæg håndleddet, som om du med en hammer gogger til et lille søm og for hvert slag siger: "g'-, g'-, g'-". Når du sammenligner med kkkh-lyden, så brug begge hænder til at gogge med.

"krumme "kkkh-"

Undtagelsesvis benyttes helst begge arme til en ret stor bevægelse, der udføres, mens luften kastes ud af lungerne. Med bøjede arme løftes albuerne fremad opad, så hænderne kommer i højde med ørerne. Herfra svinges de krumme, bøjede arme med albuen forrest nedad og bagud. Det er et kropsnært, krumt og kraftfuldt kkkh-håndfonem.

"rasende rrrh-" og "raspende r'-"

Du kan passende sige som en, der leger tiger: rrrh-- rrrh- rrrh- og markere en kloagtig gribebevægelse med venstre hånd – eller med begge hænder. Den svage, raspende r'-lyd kan du vise med en enkelt fingerklo.

"hemmelige hhhh-" eller "hoste h'-"

Dan en "råbetragt" ved at sætte begge hænder op til munden, som ville du råbe og prøve at få lyden så langt væk som muligt: "hhhh-". Er du fortrolig med bevægelsen, så kan du med en hånd vise hoste h'-.

Det bløde ð: "ød-"

Du begynder på et d', men lader så hånden falde slapt frem som et enkelt tungt vink: "ö ð-".

Det bløde g: "gh-ghh-", kaldet "gabe g'-"

Du begynder som var det et rigtigt "g'-", altså med en let knyttet hånd, men i stedet for et aktivt dyk med håndleddet, så lader du din lukkede hånd falde slapt ned: gh-ghh.